

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:

Helyben: félévre 6 kor., negyedévre 3 kor. — fill.
Vidéken: félévre 9 kor., negyedévre 4 kor. 50 fill.

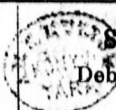
FŐSZERKESZTŐ:

BENÁDEK JÁNOS.

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ
SZÉKELY IMRE.

POLITIKAI ROVATVEZETŐ:

Dr. BOROSS LAJOS.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Debreczen, Főter 42. szám. Lamprecht palota
első emelet, az udvarban.

Régi és új nemesek.

— október 24.

Történelmileg leszűrt igazság, hogy a magyar nemesi középosztály védelmezte meg a nemzeti alkotmányt egyfelől a saját főurainkkal szövetkezett császári udvar, — másfelől a külső támadások ellen. Ez a nemesség egyik karjával a belső visszavonást szító arisztokraták és katolikus főpapok súlyos csapásait fogta föl, a másikkal az uralkodóház iránt érzett igazlojalitásból az ellenség fegyveres merényleteit. Es expiálta később azt a csökönyösséget is, amelylyel a császári parancsnoknak is ellenszegült, hogy a parasztság a jobbágyi járomból ne menekedhessen. Minden előjogát, kiváltságát föláltozta a negyvennyolcz dicső eszméinek a mult avult hagyományait elhamvasztó oltárán. Azután rohamosan súlyodt a nemesség vagyoni superioritása s ezzel erkölcsi tekintélye.

A hivatalok nem helyezhették el az anyagiakban megrokkant urakat. Az ipar és kereskedelem üzését pedig nem tartották összeférőnek az apáktól nyert örökséggel:

a közügyeknek eszményi szolgálatával. Nagy tévedése volt ez a régi társadalmi vezetőosztálynak. Egyrészt kiszolgáltatta ez a lenéző kicsinylés Magyarország gazdasági életét az osztrák kapzsiságnak, — másrészt valósággal eltorlaszódott az út, melyen a tehetséges és művelt ifjuság, az új és nem nemes generáció, a képességeihez méltó köztisztségeket elérhette volna.

De hiábavaló volt a hivataloknak tömeges megszállásával a keletkezőben levő új társadalmat leszorítani, elrettenteni a közügyek szolgálatától. Az új nemzedék sokat tanult, többet, mint a régi, a történelem fényében csillogó nemesi társadalom többet is tudott. Az alkotmányos föltételek megteremtésével, az állami élet kereteinek kiszélesítésével természetszerűen érvényesülnie is kellett. A régi középosztály összetört, erejét, befolyását, vagyonát veszítette és a nemzeti munkában való tevékenysége tengődésnél egyéb nem volt.

Amily bizonyos a történelem világitása mellett, hogy a régi nemesség valóban nemzetföntartó, alkotmányvédő elem volt, épp oly

kevésbé állapítható meg, sőt ma még korai is volna kérdésessé tenni, hogy a 67-es kiegyezés után következő kormányok züllesztették el a historiai magyar középosztályt. Igaz, hogy az új rendszer korrupt, erőszakos, olykor nyíltan viczinális jellegű volt, de hát ez a kormányzati szellem nemcsak a régi középosztályt sorvasztotta el, de kérejtörője volt az új törekvéseknek, az új és hasonlóképpen nemzeties fejlődésnek is.

Ausztria igájába hajtotta ez a 67-et követő országos politika legjobb erőinket, tudásunkat, pénzünket. Igen, a tudásunkat is, hiszen nem egy, de számos magyar elme vállalkozott a herostratesi dicsőségre, hogy a nemzeti érdekek meggyöngyítését tudományos alapon bizonygatta — Bécs javára. Akárcsak Mária Terézia és II. József idejében, amikor fizetett tollu magyar „tudósok” könyveit adta ki a Burg, hogy így győzze meg hü magyarjait a követeléseinek jogtalansága vagy legalább is helytelensége felől. Es ebben a munkában nem is vehetett részt a régi nemesség. Igaz: tudományos műveltsége is alatta

A tündérmese vége.

Irta: **King Egerton Maude.**

Mindennel meg volt az én mesém hősnője házasetében elégedve, csak egygyel nem, azzal hogy mamává kellett lennie, mert ez a kis lirai intermezzo — mint ő mondta — elfujta arczának irigyelt rózsáit, s olyan nyomokat hagyott hátra, — amit Évának egyetlen leánya se kerülhet el, ha belekóstol a tudás fájának gyümölcsébe. Azzal ugyan nem vádolhatom, hogy soha nem gondolt az ő szépségének megrontójára, a baby-re, csak úgy általában. S volt eset rá, hogy ha a modern élet zajos frivolitásai egy-egy napra az elmaradhatatlan migrén miatt otthon marasztalták: még mulatságost is talált a kis leány mókáiban. Néha talán többet is, mint a vasárnap délutáni pingponuban.

Lehet, hogy most is az ő kis Arankájára gondolt, mert mikor a kis hivatlan vendég az öt órai teánál betoppant, a kis mama arca felvidult.

— Anyuska, mondta a kis jószág, nem mégy ma el? Ha nem, maradj velem az este fektess te le.

Igy történt, hogy a tea után a kis mama a gyermekszobába lépett s a mint a

hanyag uri dámáknál rendszerint szokás, semmit sem talált elég jónak.

— Édes istenem, kiáltotta felháborodva, nics ennek a szegény gyermeknek melegebb hálóköntöse? Voltak azok a vánkosok szelöltetve? Hol hál? Itt? Nem kap itt légvágást? ... S még száz mást kérdést.

A dada, aki már három éve ápolta a kicsit s annak igazi mamája volt, mert éjjel-nappal szakadatlanul mellette volt s gyermek betegségeiben úgy dédelgette, mintha az övé lett volna, nem sokat adott se a nagynénik, se a doktorok hülyeségére; de legkevesebbet a mamáéra, aki csak akkor látta a kis Arankát, ha az legszebb ruhába öltöztetve, pár perczre a hivatalos pukedlire megjelent. Azért hát szó nélkül mutatott az ágyacsán már elkészítve volt éjjeli holmikra.

— Még mindig olyan hidegek a lábcskái, mint azelőtt? kérdezte a mama, mialatt meglehetősen ügyetlenül hozzáfogott, hogy a kis lány harisnyáit lehuzza.

— Mióta én vagyok mellette, sohase tapasztaltam, hogy hideg lábai lettek volna.

— Azt meg kell adni, hogy jobb szinben van, mint mikor utoljára én fürdettem meg. S milyen nagy lett!

— Volt ideje megnöni, mondta szárazon a dada. S azzal sértett önérzete miatt magát kifujandó, elhagyta a szobát.

Ilyenformán a mama kelepezésbe jutott. Neki kellett a gyermeket levetkőztetni és megfürdetni.

Hej, micsoda ritka szórakozás volt ez a kis Aranka részére. A fürdőből — nem is sirva, hogy anyja lepedőbe takarja — azon vizesen anyja ölébe ugrott.

— A ruhám! Az istenért! kiáltotta kétségbeesve a mama, de a baleset megtörtént, legokosabb volt tehát nevetni hozzá.

Es a kis mama olyan jóízűen nevetett, mint talán soha életében és csodálkozott, hogyan lehetnek olyan rossz anyák, akik nem gondolnak gyermekükre, mikor azokkal bibelődni olyan kedves...

— Jaj, édes anyuskám, könyörgött a kis lány, engedj ma nálad aludnom!

Ez olyan ritka szerencse volt, amiben a kis Arának csak egyszer egy évben, születésnapján volt része. Pedig hányszor emlegette ezt a dadának! Coreggio szárnyas angyalkáit az ágy felett valóságos angyaloknak nézte s ha éjjel álmából felriadt, megtapogatta, hogy vajjon ott vannak-e még?... Ó! Az nagy gyönyörűség volt ám az anyuska ágyában aludni.

— No jó, hát ma velem alszol.

— Ó! sóhajtott Aranka és anyjára támaszkodott. Többet nem tudott szólni, mert szive úgy tele volt, mint egy mézzel megrakott méhecske.

Törlesztéses és egyéb kölcsönöket Hartstein Kálmán Debrecen
a legelőnyösebb feltételek mellett
jelzálog kölcsön irodája Piac-utca 38. sz.

maradt az új, magasabb színvonalnak, de ellenkező esetben nem adta volna oda magát ily nemtelen és multját meggyalázó idegen célokra hitvány eszközül.

A főurak nagyrésze viszont már hagyományos nevelésénél fogva is készségesen vállalkozott Bécs szolgálatára. És támadt egy „felsőbb” osztály: a befolyásosak, az intézők exkluzív társasága és egy másik, egy „alantosabb” felekezet: az új magyar nemzeti középosztály.

Szellem és vagyon emberei, irodalom és kereskedés, művészet és ipar, a hivatalok és a föld szegény birtokosai, de leginkább a független férfiak teremtették meg ezt a mai, modernül gondolkozó és cselekvő Magyarországot. Ha el is gyöngült a régi nemesi osztály, támad helyette új és nem is olyan zárkózott, amely ellenzéki zászlók alatt tömörülve vivja már évtizedek óta az egységes és nemzeti államért, a magyar társadalomért való derék, hazafias, de nagy csatát.

A kormányzatnak állandó gondot okozott ez a jól fölkészült, szellemileg edzett s gyakran elszánt sereg. Saját existenciája érdekében, amely — sajnos — azonos volt a bécsi körök nemzetsorvasztó céljaival, gyöngíteni, fárasztani s ha lehet, megtörni igyekezett a lelkes és szervezett csapatot.

Kitüntetés, mód, rang, hivatal: ezek a legalkalmasabb eszközöknek bizonyultak. És a kormány rohamos gyorsasággal megteremtette az új magyar nemesi osztályt. Akit nem nemesített, annak osztá-

lékot, vicináliát, állást adott vagy ravaszul ígéretek adásával fegyverezte le. A rendszer minden erőlködése mégis meddő maradt. Csak éppen a nemzeti levegőt fertőztette meg. De annál elkeseredettebb kintartással szervezkedett az a középosztály, mely a régi nyomdokába lépett. — Szervezkedésének alapja, kiindulási pontja: a demokratikus gondolkodás.

Semmiféle magyar ellenzék nem boldogulhatott a demokrácia elvének programjába iktatás nélkül. S ha történtek is másfajta kísérletek, végleges meggyökerezésre nem számíthattak.

Innét van, hogy a kormány-pártnak ugynevezett kaszinói csoportja is csak ideig-óráig tudott hatalmaskodni a volt horvát bán személyében. S innét van, hogy Apponyi Albert is kénytelen, habár kissé elkésve, a legradikálisabb amerikai demokratizmust dicsőíteni, hangoztatni.

Az új nemességnek hatalmas nemzeti föladatot nem szán a ma történelme. Ugy tekintjük, mintha a régi nemességnek elixirrel föltámasztott mumiái volnának. És valóban: a nemzeti nagy célokat tekintve, azok is.

Csak a munkájával hasznos új társadalom jogosult a régi történelmi középosztály szerepének vitelére, de menten minden érdektelenségtől, minden klikkszempontról.

Tőle várjuk Magyarországnak a radikális fejlődés útján, a nemzeti szellem végleges kivívása és az állami épület betetőzése művében való megerősödését.

Nem szabad férjhez menni.

— október 24.

Régi, de mindig igaz közhely az, hogy ha egy országot valóban boldoggá, megelégedetté akarunk tenni, annak kultúráját kell nagygyá, hatalmassá fejlesztenünk, népét kell az élet küzdelmeire erőssé, edzetté nevelnünk. Ezért foglalkoznak államférfiak és miniszterek, szakosztályok és kulturális egyesületek, tanfelügyelők és tanítók, egyaránt szeretettel és több-kevesebb tudással a népnevelés nagy problémájával. Ezer az eszme, amely felmerül néha jó is, kivihető is, de legtöbb nem egyéb, nagyképűködésnél, ostoba szóhalmaznál.

Ismét előttünk fekszik egy törvényjavaslat, mely típusa az utóbbiaknak. Ne ijedjünk meg. Nem a mi parlamentünk asztalát disziti, egyelőre csak az alsó-ausztriai tartománygyűlés fog vele „érdemben” s remélhetjük, hogy érdeme szerint foglalkozni.

A javaslat, melyet egyik képviselő nyújtott be, nem kíván kevesebbet ugyan, mint azt, hogy fontos kulturális és „tanügyi tekintetből” ne szabadjon a tanítóknak férjhez menni.

Szegény kis tanítónők. Rózsaszinruhás, kisütött haju áldozatai egy tarfejű képviselő ur nagyképű aggodalmainak. Hiába a bluzok, hiába a frou-frou, de hogy komolyabban szóljunk, hiába az egyéni akarat szabadsága, kezetek és szívetek meg van kötve, mert az a bizonyos mumus, „a kulturális érdek” ugy hozza magával.

Nevelés, sőt mi több, ostobaság, és mégis... suttogóra kell fognunk szavunkat, félünk ettől a törvényjavaslattól. Ma hazánk is kulturális ujjalakulás alatt áll. Változhatnak a kabinetek, jöhet egyik miniszter helyébe más, mindegyik jól tudja, mindenik próbálja: a magyar nép — a

— Ezenkívül még más örömet is tartogatok én fenn részedre, — mondta az anyja s szeretettel nézett a gyermeknek kíváncsiságtól nagyra nyílt szemébe.

— Mit szólnál hozzá, ha tavaszkor, az első szép napon kettecskén — és senki más — beleülne egy automobilba s kirándulnánk a zöldre? Jó messzire az erdőbe, ahol senkit se látunk s ott annyi ibolyát szednénk, hogy az egész motor tele lenne vele s azután ott künn maradnánk egész nap s csak késő este jönnénk baza... Jó lenne az?

— Jó! Jó! Jó! Jól ujongott Aranka. És azután? Ha elmúlik a tavasz, jön a nyár; a nyár után az ősz és az ősz után a tél s akkor mindig újabb és újabb mulatságot találunk ki. Nemde?

— Igen, igen. Csakhogy, ha azt én mind elmondom, ami a fejemben van, sohase jutunk az ágyba.

— Sohase jutunk az ágyba? — ismételte a boldog kis leány. Hát együtt aluszunk?... Ó édes anyuskám, engedd meg, hogy veled háljak, olyan régen nem háltam már veled!

Ez a kérés egy kissé ugyan kihozta sodrából a mamácskát, de mivel már benne volt a nagylelkűségben, azt gondolta magában: isten neki!

— Még nyolcz óra sincs ugyan, vetette ellen, de hát legyen meg az akaratod. Felhozatok egy csésze levest s aztán lefekszünk. Előbb azonban el fogok mondani neked egy szép tündérmesét. De mondd csak, nem szoktál te lefekvés előtt imádkozni?

— Dehogyan nem, mondta a kis leány. Így ni. S feltérdelve az ágyban, összetett kezekkel kérte az istent, hogy hozza haza a papát Dél-Afrikából, hogy tartsa meg

egészségben az ő édes mamáját s hogy engedje őt jónak lenni.

— Miért kéred, hogy engedjen jónak lenni? — kérdezte a mamája.

— Azért, — volt a talpraesett felelet, mert minden gyerek rossz. De most hadd halljuk a mesét.

És a kis mama elővéve mindent, amit valaha hallott, elmesélte a jó és a rossz tündér vetélkedését, akik arra fogadkoztak, hogy melyik tudja a maga részére csábítani a király leányát?

Gyönyörű szép mese volt ez, lehetetlen volt sírás nélkül végighallgatni s a kis Aranka annyira felbuzdult, hogy egész sereg fogadalmat tett az anyjának.

— En is olyan jó leszek, mint a kis királyleány. En is odaadom az uzsonnámat a szegény gyermekeknek. En se leszek irigy, haragos, bosszuálló. Olyan jó leszek, mint te vagy, édes anyuskám!... De most mondd el, mit tudott a rossz tündér?... En nem hiszem, hogy az ki tudott fogni a jó tündéren, mert hiszen ez, mint te mondtad, olyan erős volt, hogy száz rosszal is megvívott. Vagy nem ugy mondtad?

— Eppen erről akarok most beszélni, — mondta az anya, — Tehát a rossz tündér —

De mielőtt folytathatta volna, a küszöbön megjelent a szobalány s jelentette, hogy Morrison őrnagy kívánja tiszteletét tenni.

— Morrison őrnagy? — Ismételte az asszony, nem a legkellemesebben meglepve.

— Csak nem mégy le anyus? — kérdezte a megrémült kis leány. Megigérted?

— Édes szívem, én nem tudom, mikor megigérted.

De a kis leány vérszemet kapott s odaállva nagy hetykén a szobalány elé, parancsoló hangon így szólt:

— Mondja meg az őrnagy urnak, hogy elmehet.

— Ugyan — ugyan Aranka, hogy lehet valaki ilyen goromba? Így nem szabad senkit elutasítani.

— De hát okvetlenül látni akarod őt? okvetlenül? kérdezte a leánya megrémülve.

A szobalány egy szó, egy hang nélkül hallgatta az érdekes párbeszédet.

— Jövök, mondta a mama s a gyermek feje felett loppal egy pillantást vetett a tükörbe.

A szobalány menni készült; de a kis leány megállította.

— Mondja hát az őrnagy urnak, hogy várjon, míg a mama befejezi a tündérmesét... És ha lemégy, mikor jössz vissza? Hamar?

A szobalány eltávozott.

— Édes cziczuskám, hát már elfelejtetted a jó királyleány meséjét? Nem akarsz te is olyan lenni? En nem jöhetek rögtön vissza, de ha szépen lefekszel és alszol, mire felébredsz, melletted leszek...

Aranka felugrott az anya öléből.

— Az egy osunya, rossz bácsi! En én gyűlölöm őt, gyűlölöm őt. És elkezdett keservesen zokogni.

Kritikája sokkal igazabb volt, semmint gondolta, éppen azért nagyon kellemetlenül érintette az anyját.

— De Aranka, az istenért ne sirj, mint

nemzetalap — iskolai tudását fejleszteni kell, nem a hangzatos nemzet állam kiépítése, mint a nemzet fennmaradása szempontjából. A jelenlegi vallás- és közoktatásügyi miniszter Berzeviczy csak a napokban nyújtotta be népoktatásügyi törvényjavaslatát. Hosszas tapasztalat, égett megfontolás szülte a tervezetet. De a lelkes sorok között már előreveti árnyékát az alsó-ausztriai törvényjavaslat. Nem teljesen ugyanazt tartalmazza a Berzeviczy írása, de veszedelmesen közelít hozzá. Szerinte „ha a tanítónak nem abból a községből választ férjet, amelybe kinevezve van, akkor állásáról lemondottnak tekintendő.” Ime a német ostobaság finomított eszeneciája. Még egy lépés és szegény tanítónk az apácák fogadalmaira kárhoztatnak.

És mintha hallottunk is volna már erről a lépésről.

Szegény kicsi tanítónk. Legközelebb már nemcsak nem lehet, de nem is lesz szabad férjhez menniök.

(St.)

Nyílt levél.

a debreczeni zenede igazgatóságához.

— október 24.

Sok szépet és jót regisztráltunk már zeneművelésünk eme egyetlen intézményéről — zenedénkről. És joggal, mivel eme szépművészeti intézetünk minden tekintetben rászolgál a város minden polgárának rokonszenvére, jóakarására. Ennek pedig konkrét példáját adta törvényhatósági közgyűlésünk e héten is, amidőn zenedénk 4000 koronás évi segélyét 5000 koronára emelte. — Annál — mondhatni fájdalom-sabban érintett beünket az a hír, hogy a zenede legrégebb, legidősebb zene-tanárának a minimális fizetését — 1000 koronát — most szeptember 1-től, vagyis a tanév kezdetétől lejjebb szállította a zenede

valami kis gyerek. És ha engem szeretsz, szeresd barátaimat is.

De bizony Arankát nem lehetett megnyugtani, tovább sirt, mint a záporosó s mikor anyja eltávozását a dada jött, hogy a leánykát lefektesse, folyton duruzsolt magában.

— Tudtam ugyanis, hogy ez lesz a vége. Hogyan is tudna 6 egy éjjelt itt tölteni?

De a kis lány közbevágott:

— Ó? Mért mondja a mamának: 6? Az olyan csunya.

S mialatt így vitakoztak, ki jelent meg a szobában? A mama! Az órnagy urtól annak nagy meglepetésére röviden, hidegen elbucszott, úgy, hogy aligha fog még egyszer látogatást tenni. A mama pedig ment a leányához.

Ez volt aztán az öröm, a vigalom.

Aranka felugrott az ágyra s szüntelenül azt kiabálta:

— Hurrá! Éljen! A mamuska éljen! Ugy, hogy a mamának az örömtől szinte kipirult az arca.

De Aranka aztán a mese végéről se fedkezett meg.

Anyja nyakába borult s azt kérdezte:

— Hát most mondd meg, anyuskám, melyik tündér lett hát a győztes? A jó-e, vagy a rossz?

— Azt hiszem, felelte a kis mama, nem, biztosan tudom, hogy a jó.

választmánya. De mi azt nem akarjuk és nem tudjuk elhinni! Hitessy Lajos 40 év óta tanít e zenedében. Nincsen e városban urnő és férfi, aki valaha a zenét kultiválta, aki valaha zenedénkbe járt, hogy Hitessy tanítványa ne lett volna. — Volt idő, midőn Hitessy Lajos nagyon is keresett, nagyon is kapós tanár volt.

A legelső, a legintelligensebb uri házak már hónapokkal előbb lefoglalták nála az órákat. Nem egy urinő és uriember, aki ma is művész a zongorában, Hitessynél nyerte zenekiképzését. Ámde az idő, a kor, a bubánat és betegség Hitessyt sem kímélte meg. Más gyengébb lelkületű embert ennyi csapás rég elpusztított volna. Ő azonban a munkában kereset és talált enyhülést, gyógyírt.

Nagyon természetes, hogy az a 72—74 éves aggastyán már ma nem oly fürge, nem oly ruganyos, mint amilyen volt ez-éltt 40 évvel. — De mi következik ebből? Semmiesetre sem az, hogy már most nyomjuk a kezébe a koldusbotot, vagy fosszuk meg ama létminimumtól ami a legutolsó embernek is kell kenyérre. Értjük alatta amaz 1000 k. dotációt, amely a zenedében ma már a minimális fizetés.

Vagy tud még Hitessy tanítani, akkor adják meg neki a rendes fizetést, vagy nem tud, nem bír már tanítani, úgy azt hisszük, teljesen rászolgált arra az 1000 koronás nyugdíjra; rászolgált arra a napi 1 forint 40 kros kegydíjra azon intézet részéről, a melyet negyven éven át szolgált. És az nem képezhet kifogást, hogy a zenedének nincs nyugdíj alapja. Baj az bizony, még pedig nagy baj, hogy unnes a zenedének nyugdíja; 12 év óta sürgetjük azt. De ha nincs is nyugdíjalap, úgy kegydíjként meg kell adni a zenede eme veterán tanárának ezt az 1000 koronás kegydíjat. Mert az szegény-nére válnék a zenedére, szegényére Debreczen társadalmára nézve, hogy egy tanár, aki lelkiismeretesen odaadással negyven éven át szolgált a zenedének, most venségére ugyszólván a koplalásnak leszen kitéve.

De ezt nem hihetjük, azt nem tehetjük fel se Simonffy Emil zenedei igazgató urról, kinek finom lelkületét ismerjük, és nem tehetjük fel a zenedénk kiváló férfiakból álló választmányától sem.

Miért is egyenesen az 6 nemesszivükre apellálunk és kérjük őket, intézzék el Hitessy Lajos tanár nyug- vagy kegydíj ügyét úgy, hogy az méltó legyen a zenede jó hírnevéhez, méltó a választmányhoz.

Kuti Zsigmond.

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Balthazár Dezső böszörményi pap. A hajduböszörményi ev. ref. egyház presbiteriuma tegnap délután gyűlést tartott, melyen egyhangulag kimondták, hogy Zsigmond Sándor örökét meghívás útján töltik be. A presbiterium elhatározta, hogy a böszörményi lelkészi állásra Balthazár Dezső dr. szoboszlói lelkészt, esperest hívják meg. A presbiterium határozatáról táviratban értesítették Balthazár Dezsőt, ki azonnal válaszolt. Megköszönte a megtisztelő meghívást és tudatta a böszörményiekkel, hogy meghívásuknak eleget tesz és a lelkészi állást elfoglalja.

Hittanhallgatók segélye. A Hittan-szaki Segítő Egyesület szerdán délután választmányi ülést tart. Ezen az ülésen utalja ki a választmány a hittanhallgatóknak adandó kölcsönöket és segélyeket, melyeket a megszavazás után azonnal folyósítanak.

Adóügyi gyűlés. Szombaton délután 6 órakor Vecsey Imre elnöklété alatt az ev. ref. egyház adóügyi bizottsága ülést tartott, melyen a presbiteri közgyűlés elé terjesztendő és az egyházi adókra vonatkozó ügyeket tárgyalták.

Elmaradt gyűlés. A tegnap délután hirdett presbiteri közgyűlés a tagok részvétlensége miatt elmaradt. E hónap 28 án, pénteken délután 3 órakor az ev. ref. egyháztanácssteremben másodszori összehívásra presbiteri gyűlés lesz, melyet a megjelentek számára való tekintet nélkül megtartanak.

Hangverseny Zichy Géza gróf tiszteletére.

— október 24.

Hajduszoboszló városnak tegnap olyan ritka műélvezetben volt része, amelyet méltán megirigyelhet tőle még a székes főváros közönsége is.

A hajduszoboszlói dalegylet diszelnöke, Zichy Géza gróf tiszteletére hangversenyt rendezett és eközben programmon kívül maga a gróf is a zongora mellé ült és csodás zongorajátékával páratlan művészi élvezetben részesítette a jelenlevő diszes közönséget.

A hajduszoboszlóiak már régen lázasan készülődtek egy a program összeállításán, mint a gróf fogadtatására.

Zichy Géza gróf vasárnap d. u. a gyorsvonattal érkezett Szoboszlóra két leányával együtt. A gróf tiszteletére Hajduszoboszló lobogódiszt öltött.

A grótot a vasutnál ezrekre menő néptömeg és lovasbandérium várta. Az állomásnál a grótot a város nevében Fekete Sándor polgármester, a dalegylet nevében pedig Kovács Gyula képviselő üdvözölték szívélyes szavakkal. A hangverseny a Pavillon tágas termében zajlott le. A műsort kizárólag Zichy Géza gróf műveiből állította össze a rendezőség.

A hangversenyt a dalegylet nyitotta meg, nagy tetszés mellett és művészettel előadva gróf Zichy „Szerenád“-ját. Az éneket P. Nagy Zoltán debreczeni jeles zene-tanár kísérte kiváló gonddal és mindenkit lebilincselő művészettel.

Ezután Kovács Gyula képviselő, dalegyleti elnök meleg szavakkal üdvözölte Zichy Gézát, ki hálással köszönte meg az ovációt.

Kovács Gyula beszéde közben a szin-padi függőnyt félrehúzták és láthatóvá lett a mithologiai élőkép.

A muzsák — heten, Takács Jánosné, Striss Ilona, Lengyel Irma, Gaszner Rózsika, Czeglédy Piroska, Szeredinszky Mártha Hetey Margit és Gaszner Agicza — (két muzsa szereplő közbejött akadályok miatt az utolsó pillanatban visszalépett) egyenként üdvözölte a grótot, végül Takács Jánosné diszes ezüst koszorút nyújtott át emlékül Zichy grófnak.

Ezután következett a váratlan meglepetés, a hangverseny nagybecsű és kiemelkedő pontja.

Zichy Géza gróf a pódiumra lépett és a legnagyobb figyelem között zongorázni kezdett. Félkézzel csodás dolgokat produkált. Elsőben a Hymnuszt játszotta általa átírt háromféle variációban. Az utolsó variációt brilláns passagokkal játszotta.

Randkívül szines és bámulatos volt a billentés módja a 3-ik variációnál.

A frenetikus, szünni alig akaró taps vihar elcsendesülése után Zichy Géza „Magyar ábránd”-ját játszotta el.

Az első résznél a remek, érzelmeteljes játékokat csodáltuk; a második részben azt az óriási, minden képzeletet felülmúló technikát, mely a félkezes játék nehézségei dacára, a zongora basszusát a discanttal egyszerre szólaltatta meg.

Az extázisba hozott közönség percekig tapsolt és éltette a gróft a páratlan műveltségét.

Zichy Géza nagy dalművéből a „Nemó”-ból „Rákóczi levéldalát” énekelte el P. Nagy Zoltán precíz kíséréte mellett, általános tetszést kelte Jánossy Antal.

Ezt szavaltat követte. Balthazár Deszö dr. mély érzéssel a „Nemó” dalmű egy szövegrészletét szavaltta el.

Szabó Antal újvárosi lelkész ugyancsak a „Nemó” dalműből énekelt, Tóth Lajos zongorakíséréte mellett.

A hangversenyt a dalegylet szép éneke rekesztette be. A „Nemó” dalműnek „Rákóczi kar” részletét énekelték osztatlan tetszést aratva.

A hangverseny befejezése után táncz volt, mely a legkedélyesebb hangulatban a reggeli órákig tartott.

A hangversenyen Debreczenből kint voltak: Domahidy Elemér főispán, Rásó Gyula alispán, Rásó István főispáni titkár és még számosan.

Zichy Géza gróf a hangverseny befejezése után hazautazott birtokára Tetélenre.

NAPI HIREK.

— **Tanári megerősítés.** A vallás-és közoktatásügyi miniszter Scholtz Lajos gyógypedagógiai tanítót, a debreczeni siketnéma iskola ideiglenes minőségű tanárát az állásában végleg megerősítette.

— **Öngyilkos csendőrőrmester.** Dettán, a csendőrlaktanyában öngyilkosságot követett el Mateovics Ferencz ezimzetes csendőrőrmester. Délután egy órákor, közvetlenül ebéd után egy hangos dörrenés verte fel a laktanyát. Berohantak Mateovics Ferencz szakaszvezető szobájába, aki vértől borítva feküdt a szoba padlóján, kezében Szabó Sándor szolgálati forgópisztolyát szorongatta. Még életben volt, de eszméletlenül és iszonyu kínoktól eltorzult arcuzal feküdt. Hamar orvost hívtak hozzá, aki konstataálta, hogy a golyó a második borda mellett hatolt be testébe és a lapoczkán jött ki. Az eset Dettá községben nagy megdöbbenést keltett, mert a derék, fiatal őrsvezetőt mindenki szerette. Öngyilkosságának oka szerelmi bánat. Egy erdővéd leányába volt szerelmes s ugylátszik, hogy valami összeszördülése támadt s elkeseredésében lett öngyilkossá. Szabó Sándor őrmesterhez, közvetlen felebbvalójához intézett levelében is azt mondja, hogy szerelme olyan dologra ragadtatta, melyeket többé helyre nem hozhat, így hát inkább megváltik az élettől. Öngyilkossága előtt több levelet adott postára, elbucszott Szabadkán lakó özvegy édes anyjától is. Szabó őrmester

tegnap délután táviratilag tett jelentést az esetről a temesvári szárnyparancsnokságnak és kérte a vizsgálat megindítását. Az öngyilkos csendőrt halálos sebével a délutáni vonattal beszállították a temesvári helyőrségi kórházba. Felgyógyulásához alig van remény.

— **Eltűnt bonne.** Reiner Mária 14 éves kis bonne F. nevű biztosítási hivatalnoknál lakott. A csinos, szőke kis leány tegnap délután eltávozott a F. ék lakásáról és azóta színét sem látták. Estig nem tűnt fel anyira a leány távozása, mert — vasárnap lévén — kimenője volt, de mikor este sem ment haza, jelentést tettek a rendőrségnél. Az eltűnt német bonne-t a rendőrség városszerte keresi.

— **Csalás ruhatári jeggyel.** Együtt érkeztek tegnap Debreczenbe Harmath Géza és Farkas Izidor kereskedő segédek. Kézi táskáját mindkettő a vasuti ruhatárban helyezte el. Mikor a ruhatárból kijöttek Farkas megnézés végett egy pillanatra elkérte. a társa ruhatári jegyét s helyette a magáét adta át Harmathnak. Mikor elváltak, Farkasnak első doka volt, hogy a nála levő jeggyel kiváltsa a Harmath értékes holmikat tartalmazó táskáját s azzal meglépett. Harmath csak akkor jött rá az egész csalásra, mikor a ruhatárba az ő táskája helyett a Farkas rongyos és alig néhány ruha darabot tartalmazó táskáját adták át neki. Harmath jelentést tett azonnal a rendőrségnél, hol most megindult a nyomozás a csaló kereskedősegéd után.

— **Dohány lopás.** Az elmúlt éjjel Sebők Sándor sámsomi lakos tanyáján levő dohánypajtából minte y 50 póré dohányt elloptak. A pajtát éjjelre nem zárták be és őrt sem állítottak mellé s így a lopás egész könnyen sikerült. A tetteseket a csendőrség keresi.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Lember Jolán ev. ref. 7 hónapos, Végh István ev. ref. 58 éves, Kovács András ev. ref. 35 éves, Nagy Imréné ev. ref. 60 éves, Kiss Margit ev. ref. 1 hónapos, Mészáros Bálintné ev. ref. 32 éves, Vámos Andor izr. 35 éves, Pataki Erzsébet ev. ref. 6 éves, Molnár Sándorné ev. ref. 42 éves, Szombati Mihály róm. kath. 1 hetes.

— **Garázda őrsvezető.** Az éjjel Harsányi József honvédőrsvezető együtt mulatott Kovács József kőművessegéddel. Mikor a korosmából távoztak, a Faragó-utczán Harsányi elkérte Kovács botját és azzal sorba verte be az ablakokat. A rendőrőrjárat mindkettőt elfogta.

— **Amit a tyuk is kikapar.** Még a nyáron történt, hogy Kiss Zsigmond mikespécsi lakosnak egy éjjel a debreczeni országúton a szekereéről ellopták a szürét. A csendőrség akkor nyomozott, de eredménytelenül. Most aztán a véletlen adta az igazságszolgáltatás kezébe a tolvajokat. Ugyanis az ellopott szürre ráismertek s ennek alapján kiderült, hogy a lopást Kovács Imre mikespécsi és Ozsváth Mihály esztári lakosok követték el, kik ellen a járásbírósnál megtették a feljelentést.

— **Talált mellű.** Tegnap értékes mellűt talált egyik rendőr. Igazolt tulajdonosa a bűnügyi osztálynál átveheti.

— **Vegyes társaság.** Egymástól szörnyen eltérő foglalkozásu elemekből álló társaság verekedett össze az éjjel a Hatvan-utczá végén. Benczi Béla zenész, Kis András cserép és téglavető, Szabó István molnársegéd és Kuczik Margit csavargó (ez is foglalkozás) együtt mulattak s mulatás illetőleg berugás után összeverekedtek, miközben olyan óriási csatazajt hallattak, hogy a környék házaiból ijedtükben a leghiányosabb kosztűmben jöttek az utczára a lakók. A díszes társaságot a rendőr bekísérte.

— **Hajószerencsétlenség.** Szeged alatt a Tiszán halállal végződött hajószerencsétlenség történt tegnap éjszaka. — Repeszky Ferencz zentai hajótulajdonos a feleségével, Biczók Máriával és Szántó Andrással elindult Szegedről „Csamesz” nevű teherszállító hajóján Zenta felé, hogy a hajón levő több métermázsza almát hazaszállítsa. — Alig értek ki a város alól, a sötétség következtében hajójuk összeütközött a szembe jövő „Fulton” nevű teherszállító hajóval. A „Csamesz” fölborult és a rajtlevők a vízbe estek. Szántó és Repeszky nagynehezen kimenekültek, de Biczók Mária a folyóba fult. A szerencsétlenül járt két embert Simon Lajos, a „Fulton” kormányosa mentette ki. A „Csamesz” elmerült. Az asszony holttestét a szegedi köz-kórházba szállították.

A hűtlenség átka.

— október 24.

Kis-Tormás faluban van egy szemrevaló fiatal asszony, akinek az ura nemrég kivándorolt Amerikába, hogy egy kis pénzt szerezzen. A nagy messziségből gyakran küldött levelet s vigasztalta, hűségre intette itthon hagyott hitestársát.

De a kikapós menyecske a hosszú szalmaözvegység ideje alatt nem tudott hűséges maradni. Mindjárt eleinte átkacsingatott a szomszéd gazdára, Heinemann Henrikre, aki özvegy ember lévén, nem hagyta sokáig epekedni a menyecskét, hanem gyakran átjárt hozzá. Am a menyecske nem elégedett meg ezzel a hódítással. Hálójába kerítette Endresz Jánost is, aki feleséges ember és jobbmódu, mint a szomszédos gazda, el is látta liszttel s mindenféle jókkal.

A faluszáján pedig életrekelt a pletyka. Utóbb már olyan nyíltan beszéltek a dolgot, hogy a fülébe jutott Endresz Jánosnak, sőt a feleségének is. Enderszné eleinte nem hitte az ura hűtlenségét. Később azonban feltűnt neki, hogy bizony sok mindenféle holmi tünezzik el hazulról.

Ekkor aztán gyanakodni kezdett s hogy bizonyosságot szerezzen, elment Heinemannhoz és megkérdezte tőle. Heinemann örült, hogy bajt hozhat vetélytársa fejére, miért is töviről-hegyire elmondta az egész dolgot. Engerszné erre hazafutott s nagyon összeszidta az urát, aki emiatt bosszút forralt árulkodó vetélytársa ellen. Egy héttel ezelőtt este összetalálkozott vele a menyecske lakásán. Akkor így szólt hozzá:

— Gyere csak ki az udvarra, szeretnék valamit mondani.

Heineman kiment, de vesztére tette, mert alig ért a kapu elé, Endresz valam szerszámmal, még most sem tudják mivel a sötétben úgy fejbevágtá, hogy Heinemann menten összerogyott. Egy ideig ajultan feküdt, de magához térvén, volt annyi ereje, hogy elvánszorgott a testvéréhez s megkérte, hogy kísérje őt Kölesdre az orvoshoz. Gyalog mentek, utközben azonban Heinemann elájult és összeroskadott. A testvére ekkor kocsit hozott és hazavitte a lakására az ajult embert, akinek borzalmas sebhely mutatta a fején az ütés nyomát.

Másnap hívták az orvost, de már nem tudott a bajon segíteni, Heinemann két nap

szenvedés után meghalt. Endersz elűnt a faluból, ott hagyta feleségét és a gyerekeit magukra.

TAVIRATOK.

(Érkezik d. u. 1/2 órákor.)

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

A képviselőház ülése.

Budapest, október 24. Ma délelőtt napirenden az olasz provizorium volt.

Napirend előtt Várady Károly szombati szavait magyarázta.

Polozner kijelenti, hogy a rajta ejtett sérelmekért más uton fog magának elégtételt szerezni.

Lendl Adolf az olasz provizorium ellen beszélt.

Babó Mihály szintén a törvényjavaslat ellen szólott. — Mindketten csatlakoztak a Krasznay határozati javaslatához.

Szünet után Bartha Ferencz beszélt.

Képviselők lovagias ügye.

Budapest okt. 24. A szombati képviselőházi ülésen történt összeszólalkozásból kifolyólag Polczner Jenő provokáltatta Nessi és Kubik Béla képviselőkkel Várady Károlyt. Várady segédeivel ma délután kezdik meg a tárgyalást.

Nagy tűz Balassagyarmaton.

B-gyarmat, okt. 24. Az éjjel itt nagy tűz volt. Persenburg és társacég szpiritusz raktára kigyulladt. Révész ügyvéd, ki a mentésben elől járt, megsebesült. Egy ember az égési seibe belehalt.

Orosz-japán háboru.

Budapest, okt. 24. Az orosz távirati ügynökségnek mukdeni képviselője táviratozza: ugy látszik, hogy a japánok Szaló folyón át akarnak kelni. A pályaudvart teljesen kiürítették és nagyon kis mértékben viszonozzák a tüzelést.

Angol-orosz konfliktus.

Budapest, okt. 24. Londonból táviratozzák: Hullból jelentik, hogy az orosz keleti tengeri hajóraj nekiment két angol halászbárkának, melyek ennek következtében elsülyedtek. **Tizennyoloz tengerész a vízbe fult.** Egy orosz hajó rálött a halászbárkára és a parancsnokot és egy tisztet halálosan megsebesített.

Az orosz hajóraj első hajója 21. és 22. közötti éjjelen vonult el a halászbárkák mellett és éjfélkor jött a többi hajó.

Egy orosz hajó ágyutüzélést kezdett. Az angol bárka elsülyedt. **Két tisztet holtan huztak ki a vízből és Hullba szállították.**

Az angol hajón sok sebesült van és attól tartanak, hogy több bárka is elsülyedt.

A hulli halászbárkák elsülyesztése — mint a későbbi táviratok jelentik — óriási konsternációt idézett elő Londonban. Eb-

ből kifolyólag angol orosz bonyodalomra van kilátás. A közvélemény erősen követeli az elégtételt. Az orosz hajórajnak lakolnia kell.

Budapesti árutözsde.

— okt. 24.

Buza ősze	10 03—
Buza tavaszra	10 37—
Rozs ősze	—
Rozs tavaszra	7 88—
Tengeri ősze	7 35—
Zab	7 24—7 26
Arpa	—

Az érzékenység halottja.

Gyujtogatás és öngyilkosság.

— okt. 24.

Megható esemény történt a közelmúlt napokban a hunyadmegyei Alsó-Lunkoj községben. Egy fiatal ember lett öngyilkossá, alig 19 esztendő korában. Az öngyilkosságok megdöbbentően nagy tömegéből motivumainál fogva kiemelkedik ez az eset, melyhez fogható nagyon kevés akad még a mesék országában is. Tudósítónk a következőkben írja le a korán elhunyt fiatal ember tragédiáját:

Szoba Ávrám alsó lunkóji lakos, egy 75 esztendő aggyastyán pört indított három unokája ellen. Háromszáz koronát követelt tőlük, mint amely összeggel elhlt leánya, a gyermekek édes anyja tartozott állítólag neki s most az unokáin akarta behajtani a pénzt. A kiskoruak atyja azt hitte, hogy az öreg ember csak bosszantani akarja a pörrel és nem sokat adott az egész dologra. — Még a járásbíróági tárgyaláson sem jelent meg, hogy gyermekeinek az érdekét képviselje. Így történt ezután, hogy a járásbíróság megítélte az öreg Szoba Ávrám követelését.

A gyermekek atyja ekkor sem vetett ügyet a már megítélt követelésre. Szoba Ávrám ügyvédje ellenben látni akarta a perköltségét és e hó 15-ére kitűzette az árverést a kiskoruak ingatlanaira. A legidősebb fiu, a 19 éves Szoba János mód fölött elkecseregett, mikor látta, hogy mint kótyavetyélikj el a szülei vagyonát és rémes tette határozta el magát.

Az árverést követő éjszaka gyutacsot szerzett, azzal fölgyújtotta szüleinek a házat és a mellette levő csürt, hogy ne jusanak az ingatlanok idegen kézre. Mikor a lángok javában lobogtak, a ház mellett levő cseresnyefára felakasztotta magát. A csür földig égett, a ház azonban nem lett a lángok martalékává, mert a szalma-tetőzetet keresztül áztatták az erős esőzések és így lobot sem vetett. Másnap reggel akadtak rá az elkecseregett fiu holttestére, amelyet az egész falu népének nagy részvéte mellett temettek el.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Hétfő, okt. 24. Az édes. (Népszinmű.) „B“ bérlet.

Kedd, okt. 25. Tetemrehívás. (Szinmű) „C“ bérlet.

Szerda, okt. 26. Kis pajtás. (Vigjáték.) „A“ bérlet.

Csütörtök, okt. 27. Tetemrehívás. (Szinmű.) „B“ bérlet.

Péntek, okt. 28. Hoffmann meséi (Dalmü.) „C“ bérlet.

Szombat, okt. 29. Fra Girolamo. (Dráma.) „A“ bérlet.

Vasárnap, okt. 30. Délután: Asszony verve jó. (Népszinmű); este: Főbölcséses férjek. (Bohózat.)

A kis pajtás.

Tegnap ismét premier volt színházunkban. Pierre Véber négy felvonásos vigjátékát „A kis pajtás“ adták, összevágó, pompás előadásban.

A kis pajtás nélkülözi a mostani ban divó durva, érzékosiklandó jeleneteket. Egy rendkívül kedves szerelmi történetet bonyolít le a szerző néhol hoszura nyújtott dialógokban.

A közönség jól mulatott és sokat tapasztalt a szereplőknek. Különösen alkalma volt Szabó Irmának kiváló művészetét érvényesíteni. Palágyi Lajos keresetlen játékkal, Hahnel Aranka pompás megjelenésével, Sebestyén Géza az ő ismert biztos fellépésével és Iványi sok kedvességgel járult hozzá az est sikeréhez.

A darab meséje különben a következő: Jouvenin Jaques (Palágyi) elhatározza, hogy Boliviába megy, ahol jövedelmező állás kínálkozik számára. Elhagyja keresztanyja házat, amelynél rajta kívül egy fiatal leány felnevelkedett, Geneviève, (Szabó Irma) aki 19 éves létére a 36 éves Jaquesben most is játszótársát látja, aki őt kis pajtásnak szólítja. Geneviève rendkívül gazdag és nem csoda, ha a tönkrement Chantalard márk (Sebestyén) megszeretné a maga fia, a kissé gyámoltalan Jean (Iványi) számára nyerni, aki azonban egy kis színésznőért bomlik. Geneviève egy bájos jelenetben kikéri Jaques tanácsát és mikor Jaques azt tanácsolja, hogy igenis menjen férjhez, a leányka elkecseregett szánja el magát arra, hogy a Jean nejevé lesz.

A második felvonás a megtörtént esküvő után játszik. Mindenki üdvözlözi az új párt, Flossie is (Hahnel Aranka) aki Geneviève barátinője és aki eltitkolva, hogy ő egy többszörös milliomos csokoládégyáros leánya, társalkodónőként szerepel. Az idősebb Chantalard márk szeretné meghódítani a kisasszonyt és ki is veti rá a hálóját. Flossie elárulja Geneviève-nak, hogy Jaques bucsu nélkül akar megszököni. Geneviève ezt megakadályozza. A régi jó pajtások ezuttal kibeszélik magukat, még pedig olyan jelenetben, amelynél szebbet keveset játszottak még színpadon. Az új asszony azt kiáltja a bucsuzó pajtás után: „Viszontlátásra!”

A harmadik felvonásban megtudjuk, hogy mint értette Geneviève azt, hogy meg akarja várni Jaques visszatérését. Amikor az új házastársak egyedül maradnak, Geneviève kiveszi Jeanból azt, hogy fiatal férje sokkal jobban szeretne az ő kis színésznő-jénél lenni, mint a nászi szobában. A menyecske rábirja Jeant, hogy szöködjék meg. És amint Jean távozott, Geneviève lármát csap: „Megszökött a férjem... Hűtlen elhagyás... Válni akarok!”

A negyedik felvonásban Geneviève eléri célját. Jaques-val elhitetik, hogy a fia-

tal asszony, aki időközben elvált az urától, elszegényedett. Jaques visszasiet a kis pajtáshoz, hogy megmentse a vagyonát és mikor azt hiszi, hogy ez nem sikerül, megkéri Geneviève kezét. Most már mindketten boldogan vallják be, hogy mennyire szeretők és szeretik egymást. Flossie pedig Chantalard márkinak lesz a felesége.

A kis pajtás különben még sok kellemes estét fog szerezni a debreczeni közönségnek.

IRODALOM.

Báró Wesselényi Miklós élete és munkái.

Irta: dr. Kardos Samu.

A nagy Wesselényi Miklós báró pompás arcképe díszíti azt a magyar stílusban kiállított előfizetési felhívást, amelyet ma becsajtott ki dr. Kardos Samu a nagy Wesselényi életrőjéről.

Dr. Kardos Samu évtizedek óta landadatul szorgalommal, óriási fáradozással és nagy tudással gyűjtötte kiváló értékű munkájához az adatokat és történelmi nevezetességű okmányokat. Ezeknek a felhasználásával írta meg most sajtó alatt lévő nagyszabású munkáját, melynek megjelenése országos irodalmi esemény lesz. Az előfizetési felhívást melyet alább közlünk, a legmelegebben ajánljuk a nagy közönség szíves figyelmébe.

Előfizetési felhívás.

Negyvennyolcz éves koromban lépek első ízben nagyszabású önálló munkáival a művelt magyar közönség elé. Nem aggodalom nélkül teszem ezt. Az újabb írói nemzedék annyira kitűnősége mellett alig kívánhatja meg a kezdő, hogy észrevételesek, hogy méltányolják. Aggodalommal bár, de mégsem reménység nélkül teszem meg az első nagy lépést. És ezen reménységemnek kettős az alapja és forrása. Az egyik ott rejlik magának annak a nagy férfinak emlékében, akinek életét felkutatam, a sokfelé szétszórta heverő szellemi kincsait összehordottam s a magam szerény tudásával, igénytelen tehetségével feldolgoztam; a másik ama megdönthetetlen hitem, hogy a magyar nemzet műveit közönségének lelkében még mindig erősen él a nagy Wesselényi hősi alakja, nemes jelleme, önzetlen hazaszeretete, csodás tettei és keserű szenvedései a hála, kegyelet és érdeklődés emléke iránt.

Wesselényi hősi tettei iránt az érdeklődést, nagy érdemeivel szemben az elismerést felkelteni és megújítani, az idő folyamán elhalványult emléket a feledés porától megtisztítani, a nemzeti hála és kegyelet számára örök lámpát gyújtani és nagy eszmékért hevülő ifjúságnak egy utóélettel magasságban álló ideálban példányképet nyújtani: ez lényesen munkám feladata.

Érzem, tudom, hogy nagy és nehéz ezen feladat; érzem és tudom, hogy annak sikeres megoldása nem áll arányban fogyatékos erőmmel, de vigasztal a tudat, hogy amit erő és tehetség tekintetében a Gondviselés tőlem megtagadott, azt némileg pótolni fogja a lobogó lelkesedés és szünni nem akaró tűz, amelylyel Wesselényi nagy egyéniségét már kora gyermekégetől fogva, tehát négy évtizednél régebb idő óta kísérem és kísérem. Pótolni fogja az a gondosság és lelkiismeretesség, melylyel a reá vonatkozó adatokat évek hosszú során át egybegyűjtöttem és feldolgoztam és pótolni fogja a nemes gondolkodású olvasóinak ama jóindulata, melyre minden olyan író, kit az események feltárásánál, az egyének megítélésénél más szempont, mint az igazság és jó meggyőződés szempontja nem vezérel, mindig, tehát még gyarlóságában vagy

tévedéseiben is joggal számíthat. A nagy Wesselényi életét és működését tárgyzó munkám két hatalmas kötetből fog állani. Mindenik kötet 34-36 nyomtatott ívet foglal magában. Egy-egy kötet 560-580 lapot fog kitenni. Mindenik kötethez a mű értékét és érdekességét növelő képek, történelmi okiratok és levelek, illetve az utóbbiak fényképmásolatai lesznek csatolva.

Az első kötet mellékletei a következők:

a) Képek. A zsigóvárkastély. Id. báró Wesselényi Miklós (a nagy Wesselényi atyja). Id. báró Wesselényi Miklósné (a nagy Wesselényi anyja). A nagy Wesselényi 6 éves korában. A nagy Wesselényi 44 éves korában. b) Okiratok. Gróf Wesselényi Ferencz, Magyarország nádorának 1666 április 6-ikéről kiállított, nádori preséttel ellátott nyílt parancsa Thurócsvármegye alispánjához. A nemes székely nemzet hódoló felirata a nagy Wesselényihez. 1834. szept. A pozsonyi országgyűlési ifjúság hódoló felirata a nagy Wesselényihez, 1834. június 5-éről. Erdélyhon nemeslelkű férfuinak és leányainak megbízásából báró Jósika Miklós által szerkesztett és aláírt hódoló felirat, 1835. szeptember. c) Levelek. Báró Wesselényi Miklós levele Ujfalvy Sándorhoz 1831 decz. 14-éről. Báró Wesselényi Miklós levele Weér Farkashoz 1834. márczius 14-ikéről. Vécsey László levele Báró Wesselényi Miklóshoz 1834. szeptember 4-ikéről.

A második kötet mellékletei a következők:

a) Képek. A nagy Wesselényi szobra Zilahon. A Wesselényi-család sirböltje Zsigón. A nagy Wesselényi hitvesének, Lux Annának arcképe. A nagy Wesselényi elsőszülött fiának, báró Wesselényi Miklósnak arcképe. b) Okiratok. Kossuth bejelentése, hogy megszűnt a magyar kereskedelmi társaság igazgatója lenni s hogy helyette a céget 1845. augusztus 31-ikétől kezdve Szabó Pál igazgató fogja jegyezni. A nagy Wesselényi két fiának keresztelési bizonyítványa 1850-ből. Gyászjelentés a nagy Wesselényi haláláról, 1850 április 21. c) Levelek. Báró Wesselényi Miklós levele Weér Farkashoz, 1884 ápr. 24. Báró Wesselényi Miklós utolsó levele Ujfalvy Sándorhoz, 1850 április 9. Kossuth Lajos levele Wodianer Móriczhoz, 1845 május 10. Özy. Báró Wesselényi Miklósné levele Wodianer Sámuelhez 1850 június 28. Deák Ferencz levelet ír az árván maradt Wesselényi-fiúk neveltetése tárgyában Ujfalvy Sándornak, 1852. július 25-ikéről.

A közölt képek legnagyobb részét a nagy Wesselényi elsőszülött fiától kaptam. A többi pedig dr. Petri Mór „Szilágy vármegye Monographiája” című nagybecsű munkájának 1901-ben megjelent I. kötetéből vettem át a szerző szíves engedelméből. A fényképmásolatban (fac-simile) közölt történelmi becsű okiratok, feliratok és levelek kivétel nélkül az én tulajdonomat képezik s azok eredetije az én ereklyegyűjteményemben fekszik el. Munkám első kötete a következő 7 fejezetre oszlik:

Bevezetés. I. Fejezet. A Wesselényiek nemzetsége és családi leszármazása. II. Fejezet. A nagy Wesselényi szülei: id. Báró Wesselényi Miklós és neje, Cserey Heléna. III. Fejezet. A nagy Wesselényi gyermek- és ifjúkora és Széchenyivel való barátsága; Magyarország és Erdélyország törvényhozó testületeinek szervezete és tanácskozási rendje Wesselényi és Széchenyi fellépése előtt. IV. Fejezet. A nagy Wesselényi a pozsonyi 1830-ik évi és 1832/36. évi országgyűlésen. V. Fejezet. A nagy Wesselényi a kolozsvári 1834/35-iki országgyűlésen. IV. Fejezet. A nagy Wesselényi mint az ifjúság barátja és bálványa; párbaja gróf Wurmbbrandtall; utazása Felső-Olaszországban; hősi viselkedése a pesti árvízveszedelem alkalmával. A nagy Wesselényi alapítványai. „Balítéletek” című munkája. VII. Fejezet. Az üldözések és szenvedések kora. Wesselényi önvédelmi irata, 1840-ből. A második kötet a következő 5 fejezetből áll:

VIII. Fejezet. Wesselényi és Széchenyi meghasonlása. Kossuth és Wesselényi együttes szereplése. 1840-1848. IX. Fejezet. Wesselényi szereplése 1848 első felében Erdélyben és Magyarországon. X. Fejezet. Wesselényi meghasonlása Kossuth-tal, Freywaldaubán. XI. Fejezet. A kortársak hódolata Wesselényi nagysága előtt. XII. Fejezet. Wesselényi halála, emlékezete és jellemzése. Zárszó. Az első kötet bevezető részében fogom közölni mindazazt, amellyel műveket, folyóiratokat, hírlapokat, naplókat, okiratokat, emlékiratokat, feliratokat és leveleket, melyeket munkám megírásánál felhasználtam. Ugyancsak az első kötetben lesz ismertette a nagy Wesselényi életére és működésére vonatkozó, tulajdonomat képező okirat- és levélgyűjtemény is.

Munkám kiadását az ország egyik legelőkelőbb s legismertebb czége, a Légrady Testvérek műintézete vállalta el. A munka legkésőbb 1905. évi január közepén fog megjelenni két egyenlő nagyságú, igen izlées külsőjű féldrökötésben, sarokdiszítással, dus aranyozással.

A két kötet bolti ára 30 korona. A két kötet előfizetési ára 20 korona. Az előfizetési pénzek legkésőbb december 15-ig egyenesen Debreczenbe, szerző címére küldendők be. December 15-ikén tul előfizetési pénzek el nem fogadtatnak, mert azonnal a munka már csak bolti árban lesz kapható. Gyűjtőknek tiz előfizetés után külön tiszteletpéldány jár. Debreczen, 1905 október havában.

Vegyes fölívagott.

— Tanárok és szülők értekezlete. —

(Az ung-bereg megyei tanári kör Beregszászon még ez év folyamán tart tanárokból és szülőköl álló vegyes bizottsági értekezletet amelyen azt a kérdést szándékosnak megbeszélés tárgyává tenni-hogyan segítheti elő a szülők háza iskola munkásságát.)

— Mernék fogadni, hogy ebben a bizottságban a következő, vegyes fölívagotthoz hasonló párbeszédet folynak le.

Oktathy Demus (elnök, többször megrángatja bokáig érő császárkabátja galérlját): Mélyen tisztelt tanári, azaz szülői (nagyon gondolkozik, majd földerül az arca, amikor megtalálja a helyes kifejezést), helyesebben: igen t. vegyes értekezlet. Azt hiszem én is, önök is, mindnyájan azon nemes és magasztos, azaz hogy derék, tudós igazgatónk, Fejes Kázmér szavaival éljek: azon nemzeti ifjúsági czélből...

Tatár Ede (krájlzleros és szülő. Idegesen közbehugog): Na ja, hát ezt leengedjük magának. Hát minek ez?

Több tanár: Ne méltóztassék óbégatni. Nincs most a bótba. (Általános röhögés.)

Tatár Ede (mint aki érzi, hogy neki is van joga tanácskozni): Maguk azt gondolják, hogy én üres szónoklatokat akarok hallgatni? Hát nem tanácskozni jöttünk ide?

Veress Taksony (kisegítő szabó és szociálista. Olyan hangon, mint mikor az isteni népnek szaval): Az előttem álló igen t. elvtársnak feltétlenül helyes az álláspontja és én a magam részéről...

Egy sivitó hang: Mars a czuczi-listával!

Veress Taksony (elpirul, de egy hirtelen fordulattal a parlamentben képzeli magát): T. elnök ur, nem tudom, ön híve-e Marx és Lasszal...

Az a sivitó hang: Lasszal ferdinen!

Tatár Ede: Én nem tudom, mi a ménkünek hívják ide az embert. Azóta eladtam volna már legalább négy kiló sajtot, azon volna (elhallgat, magában számol).

Oktathy (az elnök; hosszú kabátja hátsó zsebében a zsebkendője után kutat, hogy megtörülhesse izzadó orrát): De kérem urak, de...

Veress: Én nem vagyok ur! Kikérem magamnak a sértetést; én elvtárs vagyok!

Zsarkon Emil (bankár és májbajos. Fölhuzza az orrát): Tulajdonképpen mi ezélja van ennek a sok időpazarlásnak? Hisz az idő pénz.

Tatár Ede (eszébe jut, hogy a májbajos bankjában egyszer megtagadták a kölcsönét): De csak a 22 százalékra dolgozó bankoknál pénz az idő!

Zsarkon (a krájleros felé fordul. Minden szavában öt deka epe van): Csak feleslegesen ösém. Látom, jól esik; hiszen változatosság az élet fűszere...

Tatár Ede (explodálni akar, de időközben meggondolja, mert nem óhajt ezzel szivességet tenni a bankárnak): Közönséges pénzgény! (Elfordítja a fejét.)

A többi értekezők (kórusban): Micsoda banda!

Oktáthy (végre megtalálja a zsebkendőjét): Most már én is azt mondom (dobbant egyet) az istenfájat!

Több tanár: Elnök ur, álljon a sarkára!

Fóthy Mór (az elnök cipésze): Nem tud ám, mert saroknélküli cipőt szokott hordani.

A többi értekezők: Micsoda banda.

Veress (eszébe jut, hogy az elnök a múlt évben megbuktatta a fiát nyelvtanból): Igen t. parlam... (köhög) értekezlet. Vezérünknek, Bokányi Dezsőnek szavaival akarok élni: „semmit sem nélkülünk!”

Kétségbeesett felkiáltások: Kicsoda ez a barom?

Veress (czinikusan meghajol): Ezt a sarkigazságot...

Glóbuszer (földrajztanár): Éjszaki, vagy déli sarok?

Veress: Ezt a sarkigazságot azért említem, mert különösnek tartom, hogy (az elnökre mutat) ez a fiatal tánczmester akar fölöttünk elnökölni.

Az izgágá b b a k: Válaszszunk elnököt! Ne akarjon fölöttünk uralkodni ez a kenguru!

A többi értekezők (bömbölve): De micsoda banda!

(A tanácskozásnak többen újabb lökést adnak.)

Boyár.

REGÉNYCSARNOK.

A fotografus.

Írta: Anstey F.

Én, Bedell Gruncher, pár év előtt annak a feladatnak szenteltem szerény tehetségemet, hogy a nyilvános izlést művészeti és irodalmi dolgokban jó utra irányítsam és megnemesítsam. Hogy e czélat mentül biztosabban elérhessem, kritikámat könnyed, gunyos hangom irtam meg. Ostorom mindig rózsaszín szalagokkal volt körülfonva; a vízbe, amelylyel egy pár feltörekvő ifju palántát nyakon öntöttem, mindig kedves illatszer is volt keverve. Álszerénykedést félretéve, mondhatom, hogy „Vitriol” írói névvel jelzett bírálataim csakhamar nagy hirre tettek szert és valósággal irodalmi eseményekké lettek.

Ami külsőmet illeti, olyan természettel vagyok megáldva, amely ha nem is tulajdonképpen magas és kissé tán szélesebb a szokottnál, mégis nagy hatást gyakorol a szépemre.

Azért nem is csodálkoztam valami nagyon afelett a kimondhatatlan hatás felett, amelyet Miss Wawerley Irisre

mindjárt első találkozásunkkor gyakoroltam. Mint később kiderült, a kisasszony felindulásának külsőmön kívül más oka is volt. El volt tudniillik jegyezve egy fiatal költővel, akinek versei fejetlen, iskolázatlan ítélőképessége előtt szent tüztől áthatottaknak tűntek fel s akinek száraz rimelgetése előtte a szférák zenéjének tetszett.

Nos, e fiatal poéta legutolsó verskötetete a kezembe került. Szellemem éles sziporkái leleplezték ezeknek a zöngeményeknek üres és meddő voltát és a szerencsétlen költő száműzetett. El is tűnt mindörökre azokból a körökből, amelyeket én — egészen ártatlanul — elzártam előle.

Miss Wawerley a hála érzetével fordult felém és — minek mondjam tovább? — csakhamar a menyasszonyom lett.

Nemsokára ez esemény után egy fényképet kért tőlem, amit én nem tagadhattam meg. Pénzügyi helyzetem, melyet nem akarok itt részletezni, arra kényszerített, hogy az előkelő világ fényképészei elől kitérjek és valamely távolabbi külváros művészeire bizzam magamat. Hosszas keresés után találtam egy műtermet, mely elég szerénynek tetszett előttem; egy szép napon megmáztam a teméntelen lépcsőt és végre a pad ásszobáknál erős ételszagot éreztem. Beléptem és szemben álltam a fényképésszel. Karcsu fiatal ember volt, hosszú hajjal és villogó szemekkel, melyek veszedelmes lelkületű embernek mutatták. Mivel láttam, hogy a magamviseletében megnyilvánuló önkéntelen méltóság egy kicsit elfogulttá tette, azzal akartam felbátorítani, hogy a kirakatában látott képekről néhány jóindulatu szóban emlékeztem meg.

— Nehezebben fog engemet kielégíthetni — vallottam meg neki őszintén — mint a többi megrendelőjét, de viszont aztán, valóban a jó kiszolgálást érdeme szerint meg tudok becsülni.

Tisztességtudóan meghajtotta magát és azt kérdezte, milyen állásban akarom levéttetni magamat.

— Olyan valaki, akinek legcsekélyebb akarata parancs előttem, arra kért, hogy az ő arczképének párjaképpen vétessem le magamat. E czélből elhoztam arczképét, hogy ön tudjon ahhoz alkalmazkodni.

Kivette Iris képét a kezemből és az ablakhoz ment vele, ahol komoly képpel és hallgatagon nézte sokáig.

— Nos hát — szóltam — kezdjük meg. Nem tudom — folytattam egy kis szünet után — érdeklí-e önt egy kissé a mai szépirodalom?

— Én ... én ... igen, ezelőtt nagyon érdeklődtem iránta; de aztán felhagytam vele.

— Akkor bizonyára érdekelni fogja az is, ha megmondom, hogy én irodalmilag működöm Vitriol álnév alatt.

— Vitriol! — kiáltott fel. De csak nem Vitriol, a nagy kritikus?

— Az vagyok, feleltem könnyedén. Miért hallgatnám el ön előtt?

— Tehát ön Vitriol? S ön éppen engem tisztelt meg azzal, hogy idejött levéttetni magát? Milyen szerencse! Ezek után gondolni sem merek arra, hogy öntől még fizetést is kérjek.

(Folyt. köv.)

Van szerencsém tisztelettel a n. é. közönség tudomására adni, hogy

Koszoru kiállítást

rendezek november 1-ére. Jutányos árban, helyben és vidékre gondosan becsomagolva szállítok.

Becsés megrendelését kérve

Teljes tisztelettel

Janatka Alajos,

élővirág üzlete, keresk.-iparkamara, Piacz-u. 69. sz. Frohner szálloda mellett.

„Animal“

állatok emésztését elősegítő táppor.

Kitűnő eredménnyel kipróbálva marháknál, lovaknál, sertéseknél és juhoknál.

E kiváló számos nagy foszfor tartalmu gyökérből, ásványi és szerves anyagokból összeállított táppor előnyei:

az „Animal“ táppor az állatok emésztését hathatósan elősegíti

az „Animal“ táppor az állatok hizását fokozza,

az „Animal“ táppor az állatok munkabírását fokozza,

az „Animal“ táppor a te képződést előmozdítja,

az „Animal“ táppor az állatok csontképződését előmozdítja,

az „Animal“ táppor a gyapjuképződést növeli és a szőr fényesedését elősegíti,

az „Animal“ táppor a betegségek iránti fogékonyt csökkenti.

Vegyileg kipróbálva a csász. kir. mezőgazdasági vegyiszerleti állomásnál Bécsben, 1903 február 19, 390. A szám és dr Szilágyi Gyula műegyetemi magántanár és hites kereskedelmi törvényszéki vegyésznel 1903 január, 7442. szám. — Sok ezer elismerőlevél tanuszkodik a kitűnő hatásról. — 4000 kereskedőnél állandó raktár Ausztriában. Gyártási engedély Bécsben 20,206/1904. szám

Használati utasítás minden csomagban mellékelve
Egyedüli elárúsítás Merkli Ferencz fűszer- és borkereskedésben, Debreczen, Fűvész kert-utca 14. szám.

Kiadó lakások.

1904 november 1-re Kossuth-utca 9. sz. udvari emelet 2 nagy világos szoba, előszoba. Igen alkalmas ügyvéd, doktor, hivatalnokok részére gargon lakásnak, vagy irodai helyiségnek. Tiszta udvar, jó víz, kényelmes lépcső.

1904 november 1-től Varga-utca 16. számú utcái lakás 3 szoba mellékhelyiségekkel, földszint, jó vizű kut.

Értekezhetni Kardos László tiszteletben.

Házilag készített

Savanyított káposzta

fejes és gyalult kapható

Deutsch Albert és Fia

fűszerkereskedésben

Hatvan-utca 9. szám.

Apró hirdetések.

Díja 10 szög 40 fillér, minden további szög 4 fillér, vastagabb betűkkel nyomtatott szög 4 kr. 8 fillér.

Levélbeni tudakozódásokra pontosan válaszolunk, ha a szükséges postabélyeg bekezdettik. Apró hirdetések előre fizetendők.

HASZNÁLT vetőgépek, teljesen kijavítva minden nagyságban felelősség mellett a legolcsóbb árban előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók, Rámer Sándor nagytrafik udvar Piacz-utca 26. Ugyanott vetőgépek kölcsön is kaphatók.

Nyavalyatörés!

Ki nyavalyatörés, görcs és más ideges állapotba szenved, kérjen iratot, ingyen és bérmentve kapható a szabd. hatyú gyógyszer-tár-álta. Majna Frankfurt.

EGY anya daxli két kölykével eladó, Rákóczy-utca 7. szám.

Szőnyeg,

✱ függöny, butorszövet, ✱
linoleum

● raktárunkat, saját házunkba ●

Kossuth-utca 5. sz.

|| főzletünk emeleti helyi-
ségeibe helyeztük által. ||

A még raktáron levő
szőnyeg, függöny, butor-
szövet, ágy- és asztalterítőket
ameddig a készlet tart

✧ leszállított árak mellett ✧
árusítjuk el.

Bosznay J. és Társa.

Debreczen Kossuth-u. 5.

Van szerencsém tudatni a n. é.
közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak

Szent-Annai szőlőtelepének

„asztali-bor“

termését megszereztem és a fehér li-
terjét 30 krajzárért, a verest 40
krajzárért árusítom.

Hektoliter vételénél engedmény.

Állandó raktár különböző hegyi
és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

Kardos László

Kossuth-utca 9. sz.

Csipke egyes és kettős
ágyterítők. Aplikált,
fodros csipkefüggönyök
ajtófüggönyök. Portie-
rek, gyapju függönyök.

Árverési hirdetmény.

Az ev. ref. főiskola gazdasági tanácsa
az érdekletteknek tudomására hozza, hogy
a főiskola tulajdonát képező ócska, de
teljesen jó karban és használható állapot-
ban levő öntött vaskályhák és egyéb
ócska vasneműek, valamint ócska épüle-
tekről lekerült faanyagok folyó október
hó 26-án d. u. 3 órakor a főiskola hátsó
udvarán tartandó nyilvános árverésen el-
fognak adatni.

Nincs többé szobafüst!!!

Minden kéményt megjavít a

✿ Jonh-féle szab. kéménytoldó ✿

füst és szelelést szabályozó készülék.

220.000 drb. használatban. — Meggátolja a
füstzaklatásokat, eltávolítja az árnyékszék
büzt, növeli a kémény huzatát

Leszállított olcsó áron kapható

Lukács Vilmosnál Debreczen, Hatvan-u. 5.

cement-, burkolati-, Eternit Aszbeszt-pala és mindennemű tetőfedési vállalat.

Az általam leggondosabban összeállított s tekintélyes orvosok által
ajánlott és jónak talált vegytiszta

SÓSBORSZESZ

mely már eddig is igen nagy elterjedtségnek örvend, kapható minden
fűszerüzletben, valamint gyógyszer-tár-amban.

Ára egy kis üvegnek 45 kr., egy nagy üvegnek 90 krajzár.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Használati utasítással ellátott könyvecske minden üveggel adatik.

TÓTH BÉLA

gyógytár és illatszerraktára Debreczenben (Tisza-palota).

Debreczen, nyomtatott a város könyvnyomdájában. 1904.

